

Tantárgy neve: Természetvédelem I. NBT_KV182K2	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező a természetismeret-környezettan II. éves hallgatók részére	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” 80% elmélet (kredit%)	
A tanóra ¹ típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: 26 óra az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők² (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3; időpontja: minden héten csütörtök 10:00-11:40, D-227 terem	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): Természetvédelem I. gyakorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>1. (hét): Bevezetés. A tanegység helye a szakképzésben, követelmények. A természet fogalma, megújuló- és nem megújuló alkotói. A természetpolitika, a természetmegőrzés (általános természetvédelem), a fenntartható természethasználat, a természetvédelem és a természet szerteágazó kapcsolatrendszere. A természetvédelem fogalma. A természetvédelem lényegesebb feladatai. A védett területek létrehozásának általános lépései. A védett területek kijelölésének szempontjai. A természetvédelem céljai, alapelvei, rövid története. A környezetvédelem fogalma és kapcsolata a természetvédelemmel.</p> <p>2. Természetvédelmi alapfogalmak. Jogi (de jure) és tényleges (de facto) természetvédelem. A tényleges természetvédelem két típusa: aktív és passzív. A természetvédelem tárgyai. Terület nélkül és területtel védett természeti értékek. Természetvédelmi kategóriák. Nemzeti parkok, természetvédelmi területek, tájvédelmi körzetek és természeti emlékek definíciói és létesítésük feltételei. Fokozottan védett területek. Bioszféra rezervátumok és Világörökség helyek.</p> <p>3. Természetvédelem tárgya, látogathatóság. A védett területek művelési ágak szerinti megoszlása hazánkban. Védetté nyilvánítandó objektumok listája. A védett természeti területek jellege. A növénytani-, állattani-, víztani-, földtani-, tájképi- és a kultúrtörténeti értékek. A természetvédelmi törzskönyv fogalma, tartalmi követelményei. A védett természeti területek látogathatósági típusai, a látogatás alapvető szabályai. Védővezetek létrehozása a védett területeken. Természetvédelmi kezelés, mint tevékenység. A védett területekre érvényes kezelési tervek lépései.</p> <p>4. Jogszabályok. A magyar természetvédelem alapvető jogszabálya az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről. Egyéb, a természet védelméhez kapcsolódó jogszabályok bemutatása. Törvényerejű dokumentumok, melyek valamilyen formában kapcsolódnak a természetvédelemhez. Az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről: célja, alkalmazási területei, felépítése, rendelkezései. A Nemzeti Környezetvédelmi Programok, mint a</p>	

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

környezetvédelmi tervezés alapidokumentumai. A Nemzeti Természetvédelmi Alaptervek.

5. **A hazai természetvédelmi közigazgatás szervezeti felépítése.** A természetvédelmi közigazgatás területén az elmúlt években bekövetkező jelentős változások prezentálása. A 2010-ig fennálló Környezetvédelmi Minisztérium strukturális felépítése, területi szervei és háttérintézményei; a 2010 után működő kormányzati struktúra. A 2010 után működő Hatósági és kezelő szervezetek Magyarországon. Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságok feladatköre, regionális intézményeik, jogállásuk, jogutódaik. A nemzeti park igazgatóságok feladatai és hazai intézményeik. A védetté nyilvánítási eljárás főbb elemei. A civil szféra, társadalmi természetvédelmi tevékenységek.
6. **Hazánk pusztai jellegű nemzeti parkjai.** A Hortobágyi Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Terület nélküli védett értékei. A szikesedés formái a pusztában. Meghatározó növénytársulások és állatok a pusztában. A Kiskunsági Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Szikes formák és homokbuckák. Meghatározó növénytársulások és az állatvilág. A Körös-Maros Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Meghatározó növénytársulások és állatok.
7. **Hazánk hegyvidéki jellegű nemzeti parkjai.** Az Aggteleki Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Terület nélküli védett értékei. Tanösvények a parkban. Meghatározó növénytársulások és állatok. A Bükk Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Erdőrezervátumok és barlangok a mészkőhegységben. Meghatározó növénytársulások és az állatvilág. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park. Jellemző növénytársulások és állatok. Az Őrségi Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. Növény- és állatvilága, kiemelve bennszülött növényeit.
8. őszi szünet
9. **Hazánk vizes jellegű nemzeti parkjai.** A Fertő-Hanság Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. A lápok kialakulása. Meghatározó növénytársulások és állatok. A Duna-Dráva Nemzeti Park adatai, tájvédelmi körzetei, természetvédelmi területei. A Duna egyik utolsó természetes ártere: Gemenc. Meghatározó növénytársulások és az állatvilág. A Duna-Ipoly Nemzeti Park. Jellemző növénytársulások és állatok.
10. **Tájvédelmi körzetek** Magyarországon. A tájvédelmi körzet fogalma. A tájvédelmi körzetekből kialakult nemzeti parkok Magyarországon. Hazánk néhány kiemelkedő tájvédelmi körzetének bemutatása. Elsősorban élővilág, élőhely és tájképi értékek megőrzése a cél. Fokozottan védett részekkel is rendelkező tájvédelmi körzeteink.
11. **Országos jelentőségű természetvédelmi területek** Magyarországon. A természetvédelmi terület definíciója, helyi- és országos jelentőségű természetvédelmi területek. Létrehozásuk módjai. Számuk alakulása hazánkban. A teljes területükön fokozott védelem alatt álló természetvédelmi értékeink. Azon természetvédelmi értékek bemutatása, melyeknek egy része fokozottan védett.
12. **A természetvédelem szerepe és lehetőségei** a biodiverzitás megőrzésben, a természeti turizmus és a környezeti tudatformálásban. A helyi közösségek lehetőségei és feladatai a természeti értékek megőrzésében. A diverzitás, a biológiai sokféleség szintjei. A természetvédelem és a diverzitás viszonya. A diverzitást kifejező indexek. A biodiverzitás monitorozása. A diverzitás megőrzésének lehetőségei. Élőhely rekonstrukció a Hanságban. Az ökoturizmus és alapelvei.
13. **Heves megye országos jelentős tájvédelmi körzetei.** Heves megye helyi jelentőségű természeti értékei. A védetté nyilvánítások története a megyében, természetvédelmi helyzete

országos viszonylatban. Vörös könyv, kiadott kötetei Magyarországon. A hazánkból kipusztult növény- és állatfajok.

14. Látogatás a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság központjában, Felnémeten. Az igazgatóság mindennapi tevékenységének, feladatkörének megismerése.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

1. Kárász I. 2000. Természetvédelem. PKT 13. kötet, EKF, Eger.
2. Pajer J. 2002. Természetvédelem az ezredfordulón. Szaktudás Kiadó Ház, Bp., ISBN: 9789639422599.
3. Rakonczay Z. 2001. Természetvédelem. Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Bp., ISBN: 9789633562253

Ajánlott irodalom:

1. Kárász I. 2002. Heves megyei természetvédelmi kalauz. Tűzliliom Egyesület, Eger., ISBN: 9789630095198.
2. Standovár T., Primack P.B. 2001. Természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., ISBN: 9631921565.
3. Tardi J. (szerk.) 1996. Magyarországi települések védett természeti értékei. Mezőgazda Kiadó, Bp., ISBN: 0179011372373.
4. Wulf A. 2017. A természet feltalálója. Alexander von Humboldt kalandos élete. Park Könyvkiadó, Bp. ISBN: 9789633552834.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a környezet- és természetvédelmi, az ipari, a mezőgazdasági, az erdőgazdasági, a vízügyi, az egészségügyi, a települési önkormányzati területeken jelentkező, környezet- és természetvédelmi jellegű problémák megoldásának alapvető elméleti és gyakorlati lehetőségeit.

b) képességei

- Multidiszciplináris gondolkodása révén az egyes diszciplínákból rendelkezésre álló információkból megérti és átlátja a környezettudományi jellegű összefüggéseket.
- Képes a környezet- és természetvédelem, az ipar, mezőgazdaság, erdőgazdaság, vízügy, egészségügy, települési önkormányzatok területén jelentkező környezet- és természetvédelmi alapismereteket igénylő elméleti és gyakorlati feladatok ellátására és megoldására.

c) attitűdje

- Törekszik a környezettudományi elméletek, paradigmák, elvek minél teljesebb megismerésére.
- Megfelelően széles körű, szintetizáló látásmóddal tekint a környezeti problémák minden dimenziójára.
- Érzékeny az őt körülvevő és a globális léptékben jelentkező környezeti problémákra és válságokra.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai tevékenysége során felelősséggel vizsgálja a környezeti problémákat és azokról

szakmailag kritikus véleményt alkot.

- Felelősséget vállal a társadalommal szemben a környezetvédelmi téren hozott döntéseiért.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Prof. Dr. Kárász Imre egyetemi tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Misik Tamás adjunktus

Az oktató fogadóórájának időpontja, helye és a bejelentkezés módja: szerda és csütörtök egyaránt 09:15 -10:00 óra, D-ép. 223. sz. iroda, személyesen.

e-mail: misik.tamas@uni-eszterhazy.hu

Az oktató fogadóórájának időpontja, helye és a bejelentkezés módja: szerda és csütörtök egyaránt 09:15 -10:00 óra, D-ép. 223. sz. iroda, személyesen.

e-mail: misik.tamas@uni-eszterhazy.hu